

5.9. WSPÓLNA POLITYKA HANDLOWA

5.9. A. Ogólne ramy prawne Wspólnej Polityki Handlowej

Zasady Wspólnej Polityki Handlowej ujęte są w Tytule IX (VII) Traktatu, obejmującym art. 131 (110) do 134 (115), jak również regulowane są przez Rozporządzenia³⁴⁴ i Dyrektywy Rady oraz Komisji i orzecznictwo ETS-u. Istotnym elementem tej polityki jest Kodeks Celny z 1992 roku. Regulacje te kształtowane są w kontekście międzynarodowych porozumień dotyczących liberalizacji handlu, w szczególności GATT³⁴⁵. Na tej właśnie płaszczyźnie materializuje się osobowość prawna Wspólnoty, bowiem począwszy od 1 stycznia 1970 roku Wspólnota dysponuje wyłącznością w zakresie zawierania porozumień handlowych z krajami trzecimi³⁴⁶. Zgodnie z art. 133 (113) pkt 3 „Jeżeli istnieje potrzeba negocjowania umów z jednym lub kilkoma Państwami, lub z organizacjami międzynarodowymi, Komisja przedstawia zalecenia Radzie, która upoważniona ją do rozpoczęcia koniecznych negocjacji”.

Podstawowym elementem WPH jest unia celna Państw Członkowskich Wspólnoty. Unia celna Państw Członkowskich Wspólnoty oznacza, iż na ich terenie występuje pełna swoboda wymiany towarów, przy czym ich obszar chroniony jest przez zewnętrzną barierę celną w stosunkach handlowych z krajami trzecimi³⁴⁷. Na obszarze stanowiącym unię celną

³⁴⁴ W szczególności przez Rozporządzenie Komisji 2454/93 (OJ 1993, L 153/1).

³⁴⁵ W orzeczeniu w Sprawie 10/61 EC Commission v. Italy: radio components (1962) ECR I, 10-11 Trybunał stwierdził, iż zasady GATT dotyczą handlu między Wspólnotą a krajami trzecimi, nie odnoszą się natomiast do wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi Wspólnoty.

³⁴⁶ Zob. Art. 133 (113) Traktatu EWG. W tym kontekście pojawia się ponownie kwestia ponadnarodowego charakteru Wspólnoty, która uprawniona jest do negocjowania warunków wiążących poszczególne Państwa Członkowskie. Zob. A. Evans, *European Union Law*, s. 570.

³⁴⁷ Zob. D. Lasok, dz.cyt., s. 34.

Wspólnoty zniesione zostały wszelkie bariery pozataryfowe i ustanowiony został „rynek jednolity”.

Ogólne cele WPH określone zostały w preambule do Traktatu Wspólnoty. Wskazuje się tu, iż celem WPH jest „stopniowe usuwanie ograniczeń w wymianie międzynarodowej”, tym samym proklamuje dążenie do realizacji zadań analogicznych do tych, które wysuwane są na plan pierwszy przez GATT. Cel ten pojawia się explicite także w art. 131 (110) w którym stanowi się, iż przez utworzenie unii celnej Państwa Członkowskie „pragną przyczynić się [...] do harmonijnego rozwoju handlu światowego, do stopniowego znoszenia ograniczeń w handlu międzynarodowym i do znoszenia barier celnych”. Wprawdzie nie wprost, niemniej jednak dość wyraźnie, stwierdza się tu, iż handel z krajami trzecimi jest raczej domeną Unii, aniżeli Państw Członkowskich³⁴⁸.

■ Sprawa C-70/94 Fritz Werner Industrie- Ausrustungen GmbH v. Germany (1995) ECR I-3189.

Fakty

Firma Fritz Werner wyposażyła w latach 1979-1982 warsztat w zakładach odlewniczych w Libii. W 1991 roku otrzymała ona zamówienie na dostarczenie pieca do wytopu metalu oraz na pewne części do tego pieca. Wystąpiła do Urzędu Federalnego do spraw Gospodarki o licencję eksportową na wywóz tych towarów. Licencji tej odmówiono, powołując się na niemiecką ustawę o handlu zagranicznym, która pozwala zakazać transakcji zagranicznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa RFN, zapobiegania naruszenia pokojowego współistnienia między narodami lub zapobiegania poważnemu naruszeniu zewnętrznych stosunków RFN. Rząd wydaje rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy, w którym określa transakcje zabronione lub wymagające licencji. W 1991 r. lista transakcji objętych rozporządzeniem została rozszerzona na eksport do Libii pewnego rodzaju pieców i urządzeń do nich. Uzasadnieniem było wykorzystywanie tych urządzeń przez Libię do celów wojskowych, w szczególności do wytwarzania pocisków.

Firma Werner po wyczerpaniu drogi administracyjnej skierowała sprawę do sądu. W postępowaniu sądowym urząd administracyjny (Federalny Urząd Eksportu) uzasadniał odmowę przyznania licencji eksportowej względami reputacji międzynarodowej RFN. Podkreślał, że administracja niemiecka mogłaby powstrzymać się od wprowadzenia własnych środków kontroli eksportu tylko wtedy, gdyby wspólna polityka handlowa obejmowała środki, które, choć dotykające handlu, byłyby głównie nakierowane na osiągnięcie celów polityki zagranicznej.

Sąd zwrócił się do Trybunału z pytaniem, czy artykuł 113 Traktatu WE zabrania stosowania postanowień krajowych ograniczających swobodę handlu zagranicznego w sytuacji faktycznej opisanej powyżej.

Skrót orzeczenia

8. Artykuł 113 Traktatu stanowi, iż wspólna polityka handlowa musi być oparta na jednolitych zasadach, w szczególności gdy chodzi o zmiany stawek celnych, ustanawianie taryf celnych oraz porozumienia handlowe, uzyskiwanie zgodności w zakresie liberalizacji polityki eksportowej oraz środków ochrony handlu.

9. Wprowadzenie w życie takiej wspólnej polityki handlowej wymaga nie restryktywnej interpretacji tej koncepcji, tak aby uniknąć zakłóceń w handlu wewnątrz Wspólnoty poprzez wprowadzenie nierówności, które zaistniałyby w pewnych działach stosunków ekonomicznych z krajami nie będącymi członkami [...]

10. Tak więc środek taki jaki opisano w pytaniu sądu krajowego, którego celem jest zapobieżenie lub ograniczenie eksportu pewnych produktów, nie może być traktowany jako wykraczający poza ramy wspólnej polityki handlowej w oparciu o argument, iż ma on na uwadze cele związane z polityką zagraniczną oraz bezpieczeństwa.

11. Konkretna kwestia polityki handlowej, która dotyczy handlu z państwem nie będącym członkiem Wspólnoty jest, zgodnie z artykułem 133 (113), oparta na koncepcji wspólnej polityki i zakłada, że Państwo Członkowskie nie może ograniczyć jej zakresu przez podjęcie swobodnej decyzji, w świetle własnej polityki zagranicznej lub wymagań bezpieczeństwa, co do tego czy jest ona objęta przez artykuł 133 (113).

12. Ponieważ pełna odpowiedzialność za politykę handlową została przekazana na rzecz Wspólnoty na mocy artykułu 133 (113) pkt 1, zastosowanie środków krajowych staje się dopuszczalne jedynie wówczas gdy są one w konkretnym przypadku upoważnione przez Wspólnotę.

Zniesienie wszelkich barier w handlu wewnętrznym Wspólnoty ułatwia jej realizację celów WPH w stosunkach z krajami trzecimi. Zgodnie z art. 133 (113) pkt 1 „Wspólna polityka handlowa opiera się na ujednoczonych zasadach, zwłazcza w stosunku do zmian stawek celnych, zawierania umów celnych i handlowych, ujednoczenia działań liberalizacyjnych, polityki eksportowej i działań chroniących handel, podejmowanych w przypadku dumpingu lub subwencji”. Nader oczywiste jest, iż pierwszoplanowym celem liberalizacji handlu jest zwiększenie konkurencyjności potencjału ekonomicznego Wspólnoty. Cel ten Wspólnota osiąga także przez zawieranie Układów Stowarzyszeniowych, które kładą nacisk na znoszenie barier celnych, co oznacza wprowadzenie kraju stowarzyszonego w obszar unii celnej³⁴⁹. W szczególności ostatnia faza negocjacji akcesyjnych uwidacznia, w naszym przekonaniu, korzyści ekonomiczne osiągnięte przez Unię w związku z procesem akcesji słabszych pod względem ekonomicznym krajów do jej struktur. Ich ograniczony potencjał konkurencyjny daje bowiem zdecydowaną przewagę przedsiębiorstwom wspólnotowym, zapewniając im jednocześnie rozległy i chłonny rynek zbytu na ich produkty³⁵⁰.

5.9. B. Kodeks Celny Wspólnoty

Istotne znaczenie dla określenia ram WPH ma **Kodeks Celny Wspólnoty**. Zalicza on do terytorium celnego Wspólnoty terytoria Państw Członkowskich jak również morskie wody terytorialne i śródlądowe Państw Członkowskich oraz przestrzeń powietrzną każdego państwa³⁵¹.

³⁴⁹ D. Lasok, dz.cyt., s. 36-37.

³⁵⁰ Podstawę prawną dla zawierania tego rodzaju umów zawiera art. 310 (238) Traktatu Wspólnoty, natomiast regulacje dotyczące handlu między stronami układów zawarte są w każdym z układów podpisanych w latach dziewięćdziesiątych XX wieku.

³⁵¹ Art. 3 pkt 3 Kodeksu wskazuje państwa, które nie włączyły do wspólnego terytorium celnego swych wód terytorialnych.